

Journal Armenien
MANZOUME-LEFKIAR

Grand Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԵՐ ԵՒ ՏԵՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Գ. ԳԱՅԱՆԵԱՆ
ՈՐԻՆ ԳՈՐԾՆԻՍ ԿԱՆԸ ՏԵՍԱՍ ԳՐԱԴԻՆԻ
Ի ՄԵԼԱԳՐԱԴԻՆ
38, Պաշտ Երևան 1550
Խմբագրությունը և թղթերի գրասենյակը
և լին արտեր

Մանդակի Էփեսար

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՍՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՏԱՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ, ԿԵ ԶԱՐԴԱՐԱԿԱՆ ԿԱՆԸ ՈՐ ԱՐԱՄԱՆՈՒՄԸ

منظومة افكار
ارمنيجه يوسى و سايى غزنهادر
صاحب امتيازى: اوماني فرير
اداره خانه سى: باب على جاده سنده ونومرو ۳۸

ԿԱՆԸ	ՏԱՐԻՆ	ՎԵՐԱՆՈՒՄ
Պաշտ Կան	80 ԳՆ	50 ԳՆ
Գրասենյակ Կան	108 ԳՆ	80 ԳՆ
Արտագրասենյակ Կան	25 ԳՆ	18 ԳՆ

ՅԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՍՏԵԱՆ
ՄԵ՛ԼԱԳՐԱԴԻՆ Կան 5 ԳՆ
ՄԵ՛ԼԱԳՐԱԴԻՆ Կան 5 ԳՆ
ՄԵ՛ԼԱԳՐԱԴԻՆ Կան 5 ԳՆ

ԱՌԵՏԱԿԱՆ ԿԵՆԵՐ

ՅԱՐԺՈՒՆ ՅՈՒՅԱՆԿԱՆԵՐ

Եթէ չենք մտախի, ապէ 2-3 տարի առաջ չարուն ցուցանողներ կարծեցին ինչոր եղաւ. Շատ անը կարծեցին որ միջազգային վաճառականութեան մղում տալու համար խորհուած այս եղանակը բոլորովին նոր էր, բայց Յիւրի պիտի առնու. գործաւ կատարը հրահանգի տեղեկագրով մը կը յայտնէ որ չարուն ցուցանողներ կը խաբարէն և կազմակերպուել և զանազ կարծածին չափ նոր բան մը չէ. Արդէն 1883ին բրիտանական ծարարարութեան, որ ցամաքային պաշտութիւն հետեւեալով շատ վնասաւած էր, չարուն ցուցանողներ կազմակերպուել ձեռնարկած էր և շատ անգիւցի վաճառականներ առաջարկած էին առեւտրական նաւերու մէջ առնել տեսակ վաճառքներու նմանքը զոգարներ, բայց այս խորհուրդը չէր իրականացած. Յետոյ, 1886ին Անգլիայի Առեւտրական Սենեակին հովանաւորութեան տակ այսպիսի ձեռնարկ մը ընելու գաղափարը ունեցաւ Մ. Գալթի. Բայց ինչ ալ չկցեալ իր գաղափարը իրագործելու.

Գերմանիոյ վիճակեաց առաջին չարուն ցուցանողներ կազմակերպուելու պատիւը 1885ին 430 Թոն տարու թուական ունեցող նաւ մը պատրաստուեցաւ գերմանացի գործարարներու կողմէ, որոնց նպատակն էր իրենց ազգայնները ծանցել և ծախել, օտար ներածողներու հետ ուղիակի յարաբերութիւն հաստատել, առեւտրական գործակալներ գտնել, զանազան երկրներու առեւտրական հրահարակներու պայմանները քննել և ուսումնասիրել, և գերմանական ծարարարութեան համար նորանոր շահահաստներ փնտռել.

Ձեռնարկութիւնը, որուն համար 80000 մարգ սահմանուած էր, գործնական ոգիով մը կազմակերպուեցաւ և չոգեհամար Միլիերականի արեւելեան ու հարաւային նաւահանգիստները այցելելէ ետք 1887ին զարեաւ. Գերմանիոյ նոյն տարին, ձեռնարկի արտադրութեան տուն մը փորձեց նմանորինակ ձեռնարկ մը ընել, բայց իր շատ աւելի ընդարձակ էր. քան գերմանական ձեռնարկութիւնը. Շոգեհամար պիտի ունենար 3000 Թոն տարողութիւն, և ապի մը պիտի համարուէր, ամէն գերմանական և հանգստութիւն ընծայելով ցուցակներու տեսակ և այլեւնորուն. Բայց այս ձեռնարկն ալ չարողեցաւ, որովհետեւ իտալիոյ առեւտրական և ծարարարութեան Սենեակներուն մէջ փոքր մասը միայն հաւանեցաւ, իսկ մեծ մասը ո՛ր. նոյն տարին Սպանիա իրազորեց այսպիսի ձեռնարկութիւն մը. Գերմանիոյ Վիլհելմ չոգեհամար Պուլհուս Արլան հասաւ նմանորինակ ձեռնարկով մը, որ կը գտնուէր առեւտր. տն.

կան, իսկ մասնաձեռն 85% անգլիական և 15% իտալական և հնդկական. պատաստ և ձեռնարկը ղեկը մեծ մասամբ աւտարական, պաշտը իտալական, զուլպայակերպը իտալական և զուլպի-րիական. ամբողջին միջինը 70% անգլիական և 30% մնացեալը. 1883ին Առեւտրական 65% աւտարական, մեծ մասամբ անգլական տարազ-ներու համար, 25% պիւրիական, 10% գերմանական, անգլիականը գերմանական, ֆրանսական, իսկ իտալականը դեռ նոր կ'սկսի մուտ գտնել. Գաղափարներ և պար-կեր հնդկական 547 61080 Կեր հնդկական կեր-պար, 70% զուլպիական և 30% ֆրանսական Մետաքս չինական, Գրանայի Թրանզիթով 22 23890 Հանաձող եւ մնաց- Գարիւղ, ուսական 5097 25485 Աձուկ, անգլիական 366 455 Երկաթ և ձուլածոյ 45% Լոնտոնի Թրանզիթով 40% պիւրիական և 15% գերմանական, իսկ դեռ-մարկերը, մասնականները անգլիական, կարի մե-քանայ 85% անգլիական և 15% գերմանական, Գրանայի Թրանզիթով 108 8705 Ապակեղէն, չալիկ և ապակի պիւրիական, իսկ սպաս, սրուակ ու լաւ-ըսք աւտարական, մի-ջինը 70% պիւրիական և 30% աւտարական 613 14150 Ման երկաթ և ալը, 70% աւտարական և 30% գերմանական, պիւրիական, զուլպիական և ֆրանսական 2514 102830 Գաղափարներ Ծաղար, 50% ուսական և 40% աւտարական 3210 36780 Խաչիկ, Թրիւսի և Լոն-տոնի Թրանզիթով (Պա-ղի. Բիւս և Սանտո) 549 24350 Պաշտը և դարապղպեղ Թրիւսի և Անգլիայի Թրանզիթով 67 4020 Բրինձ, 75% եգիպտաց

ՀԱՆԼԵՊԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ-ԱՌԵՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Օգոստայի Սուլթանին Գահալա-լուքին արեւելեան Տարեգրանին օրը բացումը կատարել որդուած Համա-Հայկի երկաթուղւոյ առթիւ, պարտքը կը համարեց Հայկի կուսակալութեան և իրենց քաղաքին առեւտրական-տնտեսական կազմութեան մասին գաղափար մը տալ. Բայց որպէս զի այդ տեղեկութիւնները ամբողջ ըլլան, յատուկ մասերու բաժնեցիկը ըստ պայմանական վաւերական վիճակագրութեանց, որը հետեւեալներն են.

ՎԻՃԱԿԱՆ ՍՏՈՒՄ				
Գրոց	թիւ	թոճ	թիւ	թոճ
Օսմանեան	30	23,760	269	3705
Աւստրիական	83	138235		
Անգլիական	20	103805		
Ֆրանսական	25	45024		
Իտալական	19	33971	1	949
Գերմանական	16	20615		
Յունական	13	6319	9	2795
Պիւրիական	6	8637		
Ռուսական	5	8700		
Թուրքական	1	1045	1	134

ՎԻՃԱԿԱՆ ՍՏՈՒՄ
1319/1903 Իսկէնդերուհի Գահալուքի
Գահալուքի
ՀԻՍՏՈՒՄՈՒՄ
Կտաւ, տպածոյ, Թոճ Լր. Սոմ.

—Շուտ ըրէք, չո՛ւտ, պոտայ.
Ասոր վրայ Սըր տալիս Բուրնեմըն և գեղանի էլէն շուտաւայ ինչ հաս-սան. Սըր ձէյմ գեղանի նշանածին ձեռքէն ընկնելով պատին վրայ խանց զայն. յետոյ միւս կողմը ցատկելով էլէնն ալ վար իջնուց. գալով միւս ուղեւորներուն, անոնք արդէն վայր-կենարար պատին վրայէն ցատկած ան-ցած էին.
Սըր քիչ մը յառաջացան, Բոյ Տէր-վէլ զանոնք զինուորական.
—Շատ աղէկ ըրիք գալով ինչ ըսաւ, չիտալիս այս հնարաւոր միջոցը արդա-բացող Սըր ձէյմ կուպիկ համարձա-կութիւնը, հիմա առանց նոյն իսկ վայրիկան մը կանգ առնելու, ասկէ քալելով վերցնէք, ընկնելով կրակ մարկով կը զրալին, հաւանական է որ քիչ մը առաջ հոս պատուր ընկնին ալ իրեքին վայրը փութացած ըլլան, ասկէ աւելի բարեպաշտ ատիք չի կը-րար ըլլալ, օ՛հ ուրեմն, վարեք, եր-թանք.
—Գետնի եղեքը պիտի երթանք, ըսաւ, Սըր Նըրդրի Շորթ.

—Ո՛հ, հիմա ու հիմա ապիւս ան-կարելի է, ըսաւ Պարնայցին. որով-հետեւ հետեւին կրակը տեսնող միւս ան-Սըր ձէյմ գեղանի նշանածին ձեռքէն ընկնելով պատին վրայ խանց զայն. յետոյ միւս կողմը ցատկելով էլէնն ալ վար իջնուց. գալով միւս ուղեւորներուն, անոնք արդէն վայր-կենարար պատին վրայէն ցատկած ան-ցած էին.
Սըր քիչ մը յառաջացան, Բոյ Տէր-վէլ զանոնք զինուորական.
—Շատ աղէկ ըրիք գալով ինչ ըսաւ, չիտալիս այս հնարաւոր միջոցը արդա-բացող Սըր ձէյմ կուպիկ համարձա-կութիւնը, հիմա առանց նոյն իսկ վայրիկան մը կանգ առնելու, ասկէ քալելով վերցնէք, ընկնելով կրակ մարկով կը զրալին, հաւանական է որ քիչ մը առաջ հոս պատուր ընկնին ալ իրեքին վայրը փութացած ըլլան, ասկէ աւելի բարեպաշտ ատիք չի կը-րար ըլլալ, օ՛հ ուրեմն, վարեք, եր-թանք.
—Գետնի եղեքը պիտի երթանք, ըսաւ, Սըր Նըրդրի Շորթ.

տալի մը եղեքը հասան, իսկալի բի-լովը որ մնաց. այն ատեն պարզ երեք-ցնուել ուղեւորներուն կը հետեւէր, հոս սկսաւ դառնալէն հալել.
—Աստուծոյ սրբոյն ըլլալ, պահ մը կեցէք, ըսաւ Բոյ Տէրվէլ, հոս բանե-ր մը կ'անցնին կը դառնան, պէտք է ու-շադրութիւն ընենք.
Յետոյ Սըր Նըրդրի դառնալով,
—Կը բարեհաճէք ինձի հետեւելու, պատուական բարեկամ, ըսաւ.
—Այո, ամա՛նայ սրբով.
—Բարեհաճե՛ք.
Պարնայցին և վաճառականին եղ-բորդին անտառին ոտաւորակ թաւու-ներուն մէջ մտած ատենին, Միս էլէն սուր ու աղբեղիկ ձայնով մը,
—Ա՛հ, կ'արգիւսեմ, Մ. Բոյ, մեզի միջակ մի ձգէք, եթէ կ'ուզէք մեք ալ ձեր ընկերանանք, ըսաւ.
Պարնայցին, որ արդէն կը կարգար աղկան ներքին անձնութիւնը և շատ լաւ գիտէր թէ վերին արեւմտեայ պարագաները ի՞նչ աղբեղութիւն ըրած են գեղանի աղկան վրայ, չի կրցաւ մտնել.

—Շատ լաւ, օրիորդ ըսաւ, չեմ մտածեք ձեր ինքզնիքի եթէ չէք վախճար, ցնուել ուղեւորներուն կը հետեւէր, հոս սկսաւ դառնալէն հալել.
—Աստուծոյ սրբոյն ըլլալ, պահ մը կեցէք, ըսաւ Բոյ Տէրվէլ, հոս բանե-ր մը կ'անցնին կը դառնան, պէտք է ու-շադրութիւն ընենք.
Յետոյ Սըր Նըրդրի դառնալով,
—Կը բարեհաճէք ինձի հետեւելու, պատուական բարեկամ, ըսաւ.
—Այո, ամա՛նայ սրբով.
—Բարեհաճե՛ք.
Պարնայցին և վաճառականին եղ-բորդին անտառին ոտաւորակ թաւու-ներուն մէջ մտած ատենին, Միս էլէն սուր ու աղբեղիկ ձայնով մը,
—Ա՛հ, կ'արգիւսեմ, Մ. Բոյ, մեզի միջակ մի ձգէք, եթէ կ'ուզէք մեք ալ ձեր ընկերանանք, ըսաւ.
Պարնայցին, որ արդէն կը կարգար աղկան ներքին անձնութիւնը և շատ լաւ գիտէր թէ վերին արեւմտեայ պարագաները ի՞նչ աղբեղութիւն ըրած են գեղանի աղկան վրայ, չի կրցաւ մտնել.

նական է որ անոր ձայնէն ընկնելու ուղեւորներուն ուր ըլլալով համարա-լով զանոնք հետապնդէին, Հետեւեալը ալը անկէ չէր գտնուէր և երբ վերադա-րեալը կը ըստար յաւանական գան-գառներուն տեղադրարիւր պոսկիւր. համար, Սըր ձէյմ զայն կը սաստէր և լուրջութեան պահի կուտար.
Պարնայցին և Սըր Նըրդրի Շորթ, է՛ն առջեւն կ'երթային և թուրքերուն ու ոտորուն մէջ ուշադրութեամբ կ'ո-րոնէին փրկութիւն հալելուն տեղի տուող շարժումները.
Ինքն էլէնը չէր կրնար ներքին ար-տակար յուզումը զգալ և ձոր թեւը մտած շարժումն կը դողդաղար. Սըր Տալիս Բուրնեմըն ալ չէր կրնար ինքզնիքը ժողովել. անոնցով որ իր ա-նուշիկ աղբիկը սրտի անձնութեան կը տառապի և միեւնոյն ատեն գուշակե-լով որ անոր հետեւեալը կրնայ փախ-գաւոր ըլլալ, ալընքէն արցունք կը կաթկէր ուղեւորին և ըսաւ. բերան չէր կրնար խօսք մը հանել.

ԱՄԱՆԴԱՆԻ ԹԵՐԹՈՆԸ 73
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՒՂԵՆՈՐԹԻՒՆԸ
ԱՌԵՏԱԿԱՆ ԵՐԶԱՆԸ
ՀՈՎԱՆՈՅԻ ՄԵ ՍԻՐՈՅՆ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
Սըր Նըրդրի Շորթ վայրկեան մը խորհելէ յետոյ,
—Շատ լաւ, ըսաւ.
Ասոր վրայ Սըր ձէյմ կուպի ամէն վախճար առջեւ ինքը առաջին անգամ պատրաստ գտնուելու նպատակաւ, սկը-սաւ առաջանալ, քիչ մը անցին փայտէ չիտուած տեսակ մը ցանկապատ կար ուր քիչ մը առաջ կը պառնէին ընկնելը, Սըր ձէյմ կուպի այս ցանկապատին վրայ ելնելով,

(Շարունակելի)

ԶՕՐԱՎԱՐ ՄԹԻՍՈՒԼ. — Թագիոյն հետեւեալը կը հետադըն Տիկի Թիկի-րաճի Թիթիակը. — Զարմիր համարային զգալու մը վերջին ստանձան վրայովն ելաւ. Լուստինէն և Սան Ֆրանչիսկոյն մէջ առեւտած այն լուրին վրայ թէ զորա-վար Սիթիօնէ մահաւան վճիռ ընդու-նած է. Զինուորականներուն կարծիքը, ամերիկացիներն սկսեալ մինչեւ ամենէն ստորակարգը, խզմտորեն կը հաստատայ թէ ենթադրեալ վճիռը անիրաւ է, և թէ պաշարող բանակին ծանօթ իրա-դրութիւնները ոչ միայն պէտք էր ան-պարտ արձակէին զորավարը, այլ իր երկրին երախտագիտութիւնն ալ պէտք էր շահեցնէին իրեն. Բորթ Արթուրի պաշտպանութիւնը ամբողջ պատերազմ-ին մէջ միակ դէպքն էր որ կրնայ ար-ձանագործել իրեն իրաւ մը ուսու-կան զենքերուն համար. Զարմարակն թնդանօթաճիգ յայտարարեալ մը ժամանակ առաջ յայտարարեց թէ իրաւ է որ վիճակագրութիւնն ըստականա-լաւ կը թուի ըլլալ ուղղութիւնները Բորթ Արթուրի մէջ, բայց այդ ուղ-ղութիւնները բան մը չէր կրնար ընել զարմարող թէ անթիվները արամազով թնդանօթիւնուն դէմ, զորոնք այդ մի-ջոյնի ծարունցիք կը գործածէին այդ երեքը շարքերուն դէմ. Զարմիր համար-ին կարծիքին ընդհանուր իմաստը տա-է թէ Բորթ Արթուրի նախաժողովը վերա-գրեցին և ուստական հաշուարարին ան-ձեռնաստութեան և վարկաբանութեան, որով չկրցաւ կառել և պաշարուած վերջինը.

Կարեւոր որ անձնատուութիւն մը, որ Զարմիր ամերիկացիներ չընտանքներուն հետ չվճարեցին մէջ է, հետեւեալ յայտա-րարութիւնը կ'ընէ զորաւոր կերպով. — «Եր ցաւի մը այս արտասովոր, և անբա-ցատրելի պատերազմ վրայ, կը խառնու-վանի թէ զորավար Սիթիօնէ իր ձեռ-քէն եկածը ըրաւ, և իր լուսամբի որ կայտարարեալներուն պիտի չնորոգուի, Մոլիակալ Ալեքսիս, որ ճակընթաց կա-ռախմուծով մը Բորթ Արթուրին փա-խաւ, հիմա ալ կրցաւ իր օճիքը ա-դասել զինուորական ատանէին».

Զորավար Նոկի ևս կը յայտարարէ թէ կը արտասովոր զորավար Սիթիօնէի տրուած մահաւան վճիռին վրայ, եւ Բեղերսպուրիի ճարտարական զետեմանին հետագային է անոր. սեղանութիւն մը տալ իրեն այդ ծախին.

ՄԵՆԶ ԶՐԻՆԵԶ ԵՐՕՐՈՂԱՄԱՍԻՄ ՄԵԶ. — Զաւար ճարտարական տունը հրդեհ ճա-րակ եղան. Երեք տղաներ կորած կը համարուին:

ՃԱՐԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵՐԿԱՐԹՈՂՎԻՐ. — Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Պե-տութիւնը պիտի գնէ հետեւեալ երկա-թուղիները. — Զօքալայտ և Քոպու, Զոգու. Կին. Կերքուն և Զուգու, Նոյ. Կին. Սանիո և Նիլինարի, Դիկա. Կին. Ասանց համար պիտի վճարէ 250 միլիոն եւն, և ճարտարագիտութեան պիտի հրապա-րարուին:

ՍԱԿԱՐԱՆԱԿԱՆ ԿԱՏՈՒԹԻՒՆԸ. — Պերսիան կը հետադըն թէ Սակարանին մէջ թուրքական վիճակը անքան լաւ-լէն. 1902ի 4/5 Փոխառութեան թուղի-ները 74-567 72-851 ինկան, և Ռուս-սական թուղիները թուղիները 3/4-ը վար ինչն և Ռուսական երկաթուղիներուն և հանքերու թուղիներն ալ զգաւորեցան, Գուրգու-Աղով երկաթուղիին թուղիները 72-256 71-25, Գուրգու-Քիւզիլ թուղի-ները 82-756 82-351 ինչն:

Վիեննայէ եւս կը հետադըն թէ 5 Պո ռուսական նոր փոխառութեան թուղիները 8325 վար ինչն, և գոց-ուեցան հրապարակ եղածէն 5 միլիոն պախա:

Բարիքը Սակարանէն հետեւեալը կը հետադըն. — Որովհետեւ Բարիք միջ հրապարակէ և ուստական թուղիներ-ուն, Սակարանին մէջ ջանքեր կ'ըլլան ամուր ընելուն. Պաշտօնական Սակա-րանական գործիչներ ծախելու ետանդը աշխատանք մընալ, բայց ընդհանուր ձգտումը դարձեալ տարբ էր:

ԵՐԿԵՐԹԻՒ ԱՂԶԻԿԵՐՈՒ ՍՈՎՐԱՐԱՐԻՒՄԻ ՄԵԶ. — Նիւ երբեք եր-գեղիկ աշխատանք տոկ կը կրէ, և Շուպերի թատերական ներկայացումնե-րու մեծ տունը, որ երաժշտական խա-ղեր կը ներկայացնէ, 200 երգեցիկ աղ-ջիկներու պէտք ունի, և միայն 2 հոգի ներկայացած են. Վարիները անհրա-րանց են օրհարի թիկն. խաղերու համար մանկամարդ աղջիկներ գտնե-լու. Արդի հետեւանքներէն դատելով, Նիւ երբեք երգեցիկ աղջկանց պէտքը զժողով պիտի ըլլայ գոհացուի, և կա-ցութիւնը աւելի պիտի զժողովարանայ, եթէ զատաւային մեծ զաւգները օգ-նութեան չհասնին Նիւ երբեք, Կազու-թիւնը ուսումնասիրողներուն կարծի-քով, օճագործ Թոյի դէպքը գլխաւոր պատճառն է այս սովին Սր. Նեպիլիի նախկին կենցաղը և անոր սպառչալ հետեւութիւնները, որոնք մինչեւ իսկ օճիկ յանդիսան, գոհեցուցած են եր-գեցիկ աղջիկները. Միւս կողմէն, ամ-

րան ամենեւեակ մէջ, անագին թուով երգեցիկ աղջիկներ զաւգներէն կը միմիկն ամերիկայի և ծովեղէնք երթա-լու համար, և աւելի շահաւոր դա-ղուժ կը գտնեն օթիկներուն մէջ իբր սպասուի ծառայելով. Ամերիկայի մէջ նոյն իսկ համարարանի ուսանողները ամերիկային արձակուրդի միջոցին թը-րամուէր զօտուր-քիւնու կ'ըլլան զբա-ղած շահելու համար, հետեւեալը երգեցիկ աղջիկներն ալ անպատուութիւն չեն համարիր օթիկի սպասուի ըլլալը, մա-նաւոր որ թատերի վրայ խաղալէ աւելի շահաւոր ասպարէզ մըն է օթիկի ծառայութիւնը. Զարմար չկայ որ երբ ամերիկային արձակուրդը վերջանայ, աղջիկները զաւգը պիտի վերադառ-նան, և սովը պիտի վերանայ:

ԱՆՅԵԼ ԶԵՆՈՒԹՐՈՒԹԻՒՆ. — ՖԷ-ԲԱՆԱՍԻՅԻ ՄԵՂ ԳԻՒՍԸ. — Մ. Էտուա-ր Պանսի, որ Բարիքի մէջ անթիվ հե-տադրութեան ընտ շնորհը կը հա-մարուի, կարեւոր քաղաքում մը միտ-ցուց այդ գիւտին մէջ, որով լուրերու գործիչները անխաղի պիտի ըլլայ, Առ այժմ Մ. Պանսի կը յայտարարէ որ ժողովրդային խաղերնք մըն է կար-ծելը թէ անթիվ հետադրութիւնը պիտի կրնայ ունէ ծառայութիւն մատուցա-նել պատերազմի ժամանակ ցանա-քի վրայ կամ ծովեղէնք. Թշու-մին ամենամեծ գիւտը կ'ըստին կրնայ գոյնալ լուրերը, կամ անոնց փոխա-ցուժը խանդարել անհասկալի ընկու-տասին. Մ. Պանսի կը պնդէ թէ իր շնորհը նոր գործիքը երկարակա-լիքներու որոշ շարքի մը համար կա-տարեալայն անիմա կը գործէ անթիվ հետադրը, և ուրիշ ալիքներ չպիտի կրնան խանդարել փոխադրումը, Բայց պատերազմի ժամանակ միշտ կարելի պիտի ըլլայ ներգաղթութեամբ խա-նդարել լուրերը, նոյն իսկ եթէ իր նոր գործիքով զրկուած ըլլան Մ. Պանսի կ'ըսէ թէ ճշմարտութիւնը պէտք է ըլլայ:

ՃԱՐԱՐԱՆ ՍՊԱՌԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆԻՆԵ-ՐԸ. — Թէեւ մինչեւ Օգոստոսի վերջ Զարմիր պատերազմական նոր եղանա-ցոյցը պիտի չզիտցուի ամբողջութեամբ բայց կ'ըստին թէ բանակին և նաւա-տորմին ծախքները անագին կերպով պի-տի բարձրանան, երկու ճիւղերուն մէջ ալ ծառայողներուն թիւը աւելցած ը-լլալով:

Ցամաքային բանակին ծախքը 35 միլիոն եւնէն 45 միլիոն եւնի պիտի բարձրանան, որովհետեւ 10 միլիոն յա-ւելուածական ծախք մը կը պահանջուի Գորգայէ, Մանուրիոյ պատերազմա-րուն և արտասահմանի զինուորական նոր կցորդներուն համար. Արտասովոր ծախքներուն գումարը 36 միլիոն եւն պիտի որոշուի, մինչդեռ անցեալ տարի 1 միլիոն 500,000 եւն էր, Մանուր-իան պարզելու ծախքին դուրս. Այս անգամ յաւելում մէջ է նաեւ 3 միլիոն եւն 400,000 եւնը, երկամայ զինուորա-գործութեան դրութեան համար, նաեւ ծախքն զուժարանը բանակին յաւել-եալ նոր զորաւորութիւններու համար, նոր արտաթիւններ չնկու և ուղարկուին-լու համար:

Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

ԿԱՅԿ ՄԵՆ ՈՐ ԱՂԻ ԿՐ ԳՐՈՒԹԻ

ԵՆ ԱՂԻ ԵՆՈՒ ԿՐ ԳՐՈՒԹՎՈՐՈՒԹԻ

Երկէ համարանի ծախքները թէ Անգլիոյ Պէյթի կուտը բացուեցաւ.	
Այսօր կուտանք մանրամասնութիւն-ները հետեւեալ կերպով. —	
Անգլ. ոսկի	
Բարեկուր-Հիւսիս երկաթու-ղիի ընկերութեան	1,200,000
Եօաննէպուրիի Համալսա-րանին	200,000
Բառնիքի երկաթուղիի ըն-կերութեան	200,000
Լոնտոնի Համալսարանին	160,000
Բոսիի Համալսարանին, Կրա-համաթաւուն	25,000
Ետնիքի ճէք Բիւպին	10,000
Բոսիի իշխատակարանին	10,000
Եօաննէպուրիի, Բիւպի-լիի և Քէթմուտի կրթու-կան եւ բարեգործական հաստատութեանց	50,000
Էտուար թագաւոր հիւան-դանոցին	20,000
Կիի հիւանդանոցին	20,000
Համալսարանի բարեգործու-թեանց	20,000
Համալսարան	1,935,000

Ան կուտին բոլորակութիւնը. — Մ. Պէյթի իր կուտով, որ 1905 Ապրիլ 18 թուականը կը կրէ, կը հա-տառէ ան իրաւութիւնը թէ ինք անգ-

լիական հպատակ է, Անգլիոյ մէջ կ'ապրի, որ պիտի մնայ մինչեւ իր ծախսան օրը:

Մ. Կուտին կուտակատար և հո-գաւարեւ կը կարգէ իր եղբայրը Օթ-թո Պէյթի, որ Եօաննէպուրիի Յիւսից Յիւսիցայն, և իր լաւանկիւրը Սրբ Ճուլիս Վէրնէր:

«Հետադրարանէն կը գլխաւոր տրա-մադրութիւնները. —

«Համալսարանի կը կուտէ զաղաքին կից Պորթմէյթը ետէր անուամբ ծա-նօթ սեփականութիւնը, զոր զաղաքը և Կր Պորթմէյթ արտարձանը ի սպառ արտօնուած են ծառանգել և նպաս-տաւորուի այդ անտառէն, պայմանա-ր որ վրան չենք չի չնուրի. Բայց եթէ զաղաքին իշխանութիւնը այս պայմա-նը անգործադրելի գտնեն, արտօնուած են Մ. Պէյթի մահաւանէն քսան տարի վերջ միայն անտառին ամբողջութիւնը կամ մէկ մասը գործածել կրնան, և համարուած կամ ուրիշ մարդարկական նպատակաւ չենքերու չնուրեցան ի նը-պատ Համալսարանի զաղաքին. Անտառը և անոր մասը կազմող զօտարանները պահպանուի և չեն պահուի ծախքերը պիտի չալթայթուին նոյն գումարը ար-ձարաններուն, պահպանուի և փա-յալ փախուածան հատկութիւնը, և եթէ քան մը աւելցուի, պահեստի դրամազը-լու մը կ'աղծուի անթիվ սեփականու-թիւնը բարեգործու հպատակաւ, կամ իր կրնան, և համարուած կամ ուրիշ բա-րեգործական նպատակաւ, ինչպէս որ կ'ըստին Համալսարանի զաղաքին իշխանու-թեանը:

«Սրբ Ճուլիս Ռէնօլտի պատկերը, որ կը կուտի «Լորտոնի Փօքսըրին և իր անկիւնը», որ ժամանակէ մը ի վեր արդէն Լոնտոնի Ազգային Մուշե-ռին կը գտնուի, ի սպառ նոյն Մուշե-ռին ըլլալ:

«Սրբ Ճուլիս Ռէնօլտի նկարած պատկերը, որ կը կուտի «Տիկին Պուն և իր անկիւնը», որ սպա եղաւ Լորտո-նի Տրոմմըտ, Պերկին Կայտարանի Մուշեռին, և նոյն Մուշեռին նաեւ «Հերակլէս» պնդէ արձանիկը, զորը Բալաւուօրի:

«Յալաւալակեալ սպարը, որ կան-խաւ կը վերաբերէր Դաւալէյա Կոնդա-կա տ'Էպիլ, և զոր Մ. Պէյթի Բարիքի մէջ գնեց Սիթիքը վաճառումէն, Հա-մալսարանի Գեղարուեստից և Արհեստից Մուշեռին:

«Լոնտոնի Արտեստարանական վար-ժարանին (մատարանական և հա-նգային) Լոնտոնի համալսարանին մասը կը կազմէ, 50,000 անգլ. ոսկի, և Տէպէրս Արաւանդի Ընկերութեան նոր կցորդներուն համար. Արտասովոր ծախքներուն գումարը 36 միլիոն եւն պիտի որոշուի, մինչդեռ անցեալ տարի 1 միլիոն 500,000 եւն էր, Մանուր-իան պարզելու ծախքին դուրս. Այս անգամ յաւելում մէջ է նաեւ 3 միլիոն եւն 400,000 եւնը, երկամայ զինուորա-գործութեան դրութեան համար, նաեւ ծախքն զուժարանը բանակին յաւել-եալ նոր զորաւորութիւններու համար, նոր արտաթիւններ չնկու և ուղարկուին-լու համար:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէն է դիտել տալ թէ մինչ Մեծն Բրիտանիա կը զեղէ իր բանակը, Զարմիր անիվ զբաղ կը ծախ-սէ և կ'աւելցնէ իր կուտը մարդիկ. Ասիկա պատերազմին մէջ ստացուած փարձառութեան արդեւնքն է. Յոյս կը յայտնեն նաեւ որ Անգլիոյ ևս պիտի հրաժարի իր զինուորական ծախքերը զեղելու զաղապարէն:

«Հետադրարանէ

